

Kulturlager på Postgatan 2

Nordstaden 702:32 | Göteborgs stad | Stadslager
Schaktningsövervakning | Göteborg 216

Tom Wennberg

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs stadsmuseum 2017
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
<http://goteborgsstadsmuseum.se/>

REDAKTION
Else-Britt Filipsson
Tara Gullbrand
Karolina Kegel
Ulf Ragnesten
Tom Wennberg

OMSLAGETS GRAFISKA FORM
Mimmi Andersson

Omslag: Översikt över Postgatan mot öster med aktuellt schakt till vänster i bild.

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

FORNLÄMNING GÖTEBORG 216

Arkeologisk undersökning, schaktningsövervakning

SAMMANFATTNING

Vid reparation av avloppsledning påträffades intakta kulturlager i Göteborgs innerstad i Postgatans västligaste del. Lämningar noterades till ett djup av ca 2,55 meter under asfaltsytan. På ett djup av 1,30-1,45 mter påträffades en brandhorisont som sannolikt härrör från branden 1746. I lager ovan branden påträffades flintgods. Det ovan nämnda kulturlagret vidtog under brandlagret och bestod av brun humus med fynd av exempelvis ben, fajans, kritpipor och yngre rödgods. Lagret är till synes mycket rikt på fyndmaterial.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	431-4110-2016
GSM dnr	268/16
Uppdragsgivare:	Dahlströms Entreprenad
Läge:	Postgatan 2, Göteborgs stad (figur 1-2)
Koordinator:	N:6 398 672 / E:147 714 (SWEREF 99 12 00)
Grävningssorsak:	Reparation av avloppsledning
Grävningstinstitution:	Göteborgs stadsmuseum
Datum för undersökning i fält:	2016-02-08
Undersökt yta:	cirka 10 m ² (extensivt), cirka 0,5 m ² (intensivt)
Antal arkeologtimmar i fält:	4
Platsledare:	Tom Wennberg
GSMS nr:	160006

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

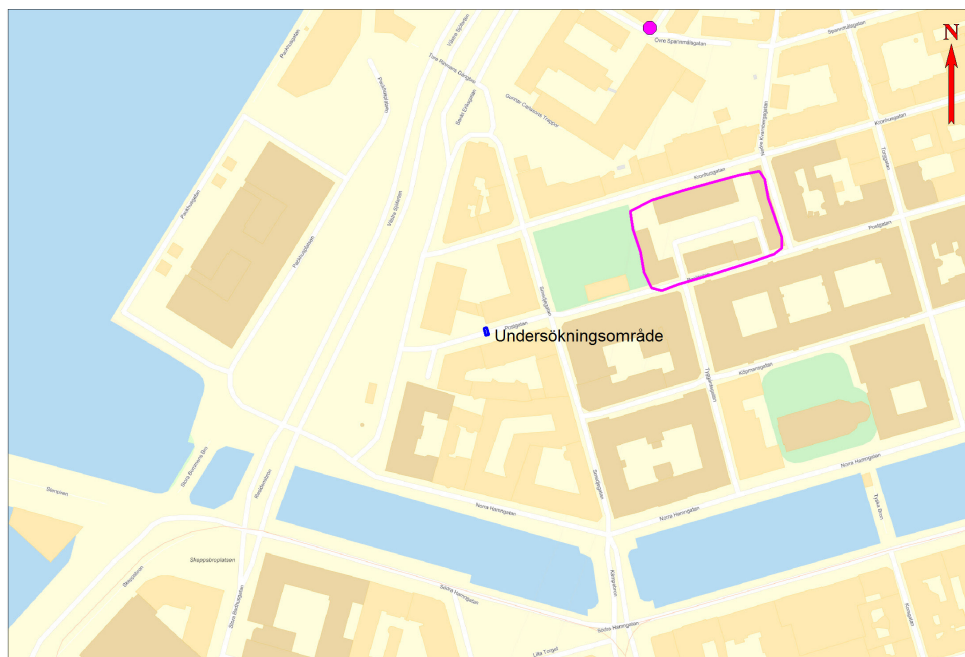
Fornlämningen Göteborg 216 utgörs av stadslager och befästningslämningar från fästningsstaden Göteborg. I det aktuella området fanns det möjlighet för förekomst av stadslager från 1620-talet och framåt. Postgatan hette tidigare Sillgatan och är en av de äldsta gatorna i staden.

Figur 1. Karta över centrala Göteborg för orientering. Ringen markerar platsen för undersökningen. Blå kartan, skala 1:100 000.

Figur 2. Karta över Västra Nordstaden med undersökningsområdet markerat i blått.

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNINGEN

Undersökningområdet bestod av asfalterad gata före undersökningen (figur 3 och 4).

TIDIGARE FYND OCH UNDERSÖKNINGAR

Inga undersökningar har tidigare gjorts av denna del av Göteborg 216. Tidigare undersökningar i staden har dock visat att bevarandegraden under dagens gatunät skiljer sig väldigt mycket mellan olika ställen i staden, från helt bortschaktade lämningar till välbevarade kulturlager. Det är således nödvändigt att schaktningsövervakning utförs vid ledningsarbete inom vallgraven.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Undersökningen utfördes i form av en schaktningsövervakning vilket medförde att berörda lämningar dokumenterades i den mån de påträffades.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Inga naturvetenskapliga analyser har gjorts inom ramen för undersökningen.

Figur 3. Översikt över Postgatan mot väster. Undersökningsschaktet är beläget bakom manskapsboden.

Figur 4. Undersökningsområdet på ortofoto med den del av kulturlagret som undersöktes markerat i grått.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Inom det aktuella ledningsschaktet påträffades intakta kulturlager till ett djup av ca 2,55 meter under asfaltsytan (figur 5-7). Asfalten är belägen cirka 3,0 m ö.h. På ett djup av 1,30-1,45 meter påträffades en brandhorisont som sannolikt härrör från branden 1746. Brandlagret var tidigare bortgrävt i ledningsschaktets utbredning. I lager ovan brandlagret påträffades skärvor av flintgods.

Det ovan nämnda kulturlagret vidtog under brandlagret och bestod av brun humus med fynd av exempelvis djurben, fajans, kritpipor och yngre rödgods. En spadbredd grävdes ner till cirka 2,1 meter under asfalten. Lagret är till synes mycket rikt på fyndmaterial. En jordsond trycktes ner till 2,55 m under asfalten där lagren blev mycket kompakta. Möjligen har vi här den äldre markhorisonten. Det grävdes inte ner till den postglaciala leran.

Lagerbeskrivning (cm under asfaltsyta, ca 3 m ö.h.)

0-70	Asfalt, gatsten, sättsand och omrörda utjämningslager.
70-90	Sättsand till äldre stenläggning.
90-130	Omrörda fyllnadslager med fynd av skärvor i flintgods. (L1)
130-145	Brandlager. (L2)
145-(255)	Humösa bruna skiktade kulturlager. (L3)
(255)-	Sannolikt nivå för den äldre markhorisonten. (L4)

Figur 5. Ledningsschaktet, mot norr. I bildens framkant syns den grävda provgroppen i vars överkant kulturlagret anas.

Figur 6. Ett provschakt grävdes med spade för att utreda kulturlagrets mäktighet. Kulturlagret försätter minst ytterligare 0,3 meter under schaktbotten. Mot väster.

Figur 7. Provschaktet grävdes i lednings-schaktets sydvästra del, mot väster.

Figur 8. I provschaktet framkom holländsk fajans, bland annat denna tallrik som bör dateras till sent 1600-tal/tidigt 1700-tal.

FYNDBESKRIVNING

Ovanför brandlagret påträffades flingods med tryckt blå dekor i överföringsteknik vilket daterar kontexten till mitten av 1800-tal eller senare.

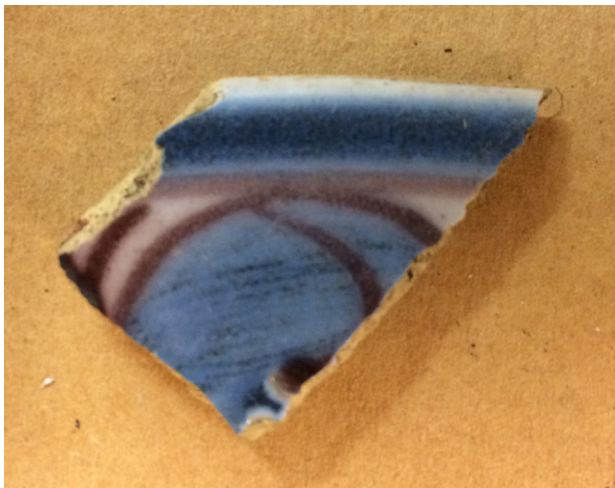
I kulturlagret (L3) påträffades djurben och kritpipor samt skärvor av fajans och yngre rödgods (bilaga 1). Fajanserna är holländska och antyder en datering till sent 1600-tal/tidigt 1700-talet (figur 8). Kritpiporna bestod av odekorerade och dekorerade skaft samt ett huvud med tudorros på sidorna.

DATERING OCH TOLKNING

Ovan det dokumenterade kulturlagret påträffades ett brandlager som här tolkas vara från branden 1746. Fynd av flintgods ovanför detta lager och fynd av fajans daterat till tidigt 1700-tal samt ett kritpipshuvud i det underliggande kulturlagret stödjer denna tolkning. Kulturlagret är beläget vid sidan av Postgatans äldre sträckning.

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Välbevarade stadslager från 1600-tal och 1700-tal påträffades vid schaktningen. Fornlämningen ligger kvar med bibehållet skydd inom aktuellt område.

Figur 9. Portugisiskt fajansfat (L3) daterat till 1680-1700 med dekor av persika på brämen.

Figur 10. Kritpipor från lager 3 grovt daterade till 1600-talets andra hälft.

Bilaga 1. Fyndtabell

GSMA

160006: Grävningseenhet	Sakord	st	gr	Material	Beskrivning	
1	L3	Fajans	21	299	Keramik	Skärvor av tallrikar och en flaska med blå dekor. Sannolikt Holland, sent 1600-tal, tidigt 1700-tal
2	L3	Fajans	1	3	Keramik	Skärva av fat. Portugisisk, 1660-1700.
3	L3	Yngre rödgods	1	21	Keramik	Invändigt blyglaserad kruka
4	L3	Fönsterglas	1	5	Glas	Ofärgat fönsterglas.
5	L3	Kritpipa	11	44	Keramik	Skaft, två huvud.
6	L3	Takpanna	1	725	Keramik	Större del av enkupig panna
7	L3	Ben	31	720	Ben	Div får,gris, nöt, fågel, ostron, blåmussla mm
8	L1	Flintgods	5	45	Keramik	Flingodstallrikar med blå dekor av överföringsteknik, mitten 1800-tal (Turkisk blå eller liknande)

